

2.12.2009

Umhverfisstofnun

Alþingi

Erindi nr. P 438/424

komiðagur 2.12.2009

200.mál

UMHVERFISSTOFNUN

Undirbúningur friðlýsinga

Frá hugmynd.....

Náttúruverndaráætlun – önnur tillaga Svæði sem hafa sérstöðu – sjaldgæfar tegundir Þýðing fyrir markmið Íslands í náttúruvernd skv. lögum og alþjóðlegum samningum.

↓

Ákvörðun um að stefnt skuli að friðlýsingu

↓

Lögbundin málsmeðferð um undirbúning friðlýsingar

➡ samningar ➡ ákvörðun ráðherra

Hlutverk Umhverfisstofnunar

„Umhverfisstofnun skal gera drög að friðlýsingarskilmálum og leggja fyrir landeigendur, viðkomandi sveitarfélög og aðra sem hagsmuna eiga að gæta.“

Náist **samkomulag** um friðlýsingu skal málinu vísað til umhverfisráðherra til frekari ákvörðunar.

Málsmeðferð við friðlýsingar

Samráð við sveitarstjórnir á fyrstu stigum máls tillagan er kynnt og leitað er eftir viðhorfi landeigenda

- Samráðsáætlun varðandi viðkomandi svæði hagsmunaaðilar tilgreindir og fyrirkomulag samráðs ákveðið.

Málsmeðferð við friðlýsingar

- Leitast er við að ná sameiginlegri sýn á svæðið ➡ greining á tækifærum
- Verndun svæðisins sett í samhengi við núverandi og mögulega nýtingu.
- Bornir saman kostir í m.t.t. áhrifa á umhverfið

Verkefnisstjórnun

Samanburður

Stærðir og tegundir umhverfisvæðingarmála	Stærðir og tegundir umhverfisvæðingarmála
Umhverfisvæðingarmál sem eru ákvarðað og fjárfestir í umhverfisvæðingarmálum. Þetta er gjaldgjafi og hefur áhrif á umhverfið.	Umhverfisvæðingarmál sem eru ákvarðað og fjárfestir í umhverfisvæðingarmálum. Þetta er gjaldgjafi og hefur áhrif á umhverfið.
Umhverfisvæðingarmál sem eru ákvarðað og fjárfestir í umhverfisvæðingarmálum. Þetta er gjaldgjafi og hefur áhrif á umhverfið.	Umhverfisvæðingarmál sem eru ákvarðað og fjárfestir í umhverfisvæðingarmálum. Þetta er gjaldgjafi og hefur áhrif á umhverfið.

Efni friðlýsingar

- meginatriði verndunar nátturumína.
- hversu viðtæk friðunin er.
- áð hve miklu leyfi framkvæmdir eru takmarkaðar.
- umferð og umferðarrettur almennings.
- notkun veiðiréttar.

Landeigendur og sveitarstjórn undirrita yfirlýsingu **fallist** þeir á skilmála

Kvaðir - viðmið

- Kvaðir við friðlýsingu þurfa að hafa bein tengsl við þá þætti sem verð er að vernda.
- Aðilar sem málið varðar að hafa aðstöðu til að kynna sér markmið stjórnsvalda, vega þau og meta.
- Helstu meginreglur um undirbúning ákvarðanatöku í stjórnsýslunni eiga því vel við þegar friðlýsing er undirbúin.

Friðlýsingarákvæði

- Algengt er að kveðið sé á um að hefðbundnar nýttar haldi sér
 - dæmi: ræktun, veiði fugla
- Ýmis konar fyrirkomulag umsýonar
- t.d. umsýon sveitarfélags

NJÓTUM UMHVERFISINS OG
STÖNDUM VÖRD UM ÞAÐ SAMAN

Tilgangurinn

- Mynda net verndarsvæða
- Tryggja verndun landslags, náttúru og líffræðilegrar fjölbreytni
- Vernda það sem sérstætt er í náttúru landsins, fágætt, eða í hættu
- Friða náttúruleg landsvæði til náttúruverndar, vísindarannsókna, vöktunar og útivistar.

Úr náttúruverndarlögum:

65. gr. Náttúruverndaráætlun.

- Umhverfisráðherra skal eigi sjaldnar en á fimm ára fresti láta vinna náttúruverndaráætlun fyrir landið allt og leggja fyrir Alþingi.
- Umhverfisstofnun skal í samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands, náttúrustofur og hlutaðeigandi náttúruverndarnefndir sjá um undirbúning og öflun gagna vegna áætlunarinnar.

Efni náttúruverndaráætlunar

66. gr. Efni náttúruverndaráætlunar.

- Í náttúruverndaráætlun skv. 65. gr. skulu vera sem gleggstar upplýsingar um náttúruminjar, þ.e. náttúruverndarsvæði og líffætur, búsvæði þeirra, vistgerði og vistkerfi, sem ástæða þykir til að fríðlysa. Skal í áætluninni lýst sérkennum minjanna og býðingu þeirra í náttúru landsins.
- Áætlun skal m.a. taka til helstu tegunda vistgerða og vistkerfa hér á landi, svo og jarðmyndana. Við gerð hennar skal m.a. taka tillit til:
 - a. menningarlegrar og sögulegrar arfleifðar,
 - b. nauðsynjar á endurheimt vistgerða,
 - c. nýtingar mannsins á náttúrunni,
 - d. óshortima viðerna.

Efni náttúruverndaráætlunar

- 66. gr. Efni náttúruverndaráætlunar (66.1)
- Þó það m.a. miðað við að þau svæði sem áætlunin tekur til:
 - a. fjölríkjandi tegunda eða tegunda í útrýmingarhættu,
 - b. óauðveldi þingastarík eða viðvarm fyrir ríðin,
 - c. óku miðbýndag líf viðhald stærkra stofna mikilvægra tegunda,
 - d. hátt vernduð vistuð-, fátögu-, einahaga- eða menningarlegt gjafi,
 - e. óku mikilvæg fyrir viðhald náttúrulegra þróunarferla,
 - f. hátt afþakalegt náttúruverndagildi,
 - g. óku mikilvægt fyrir náttúrufræðisvæðandi tarðshluta.
- Áætlunin skal m.a. taka til helstu tegunda búsvæða og vistkerfa hér á landi, svo og jarðmyndana. Við gerð hennar skal m.a. taka tillit til:
 - menningarlegrar og sögulegrar arfleifðar,
 - nauðsynjar á endurheimt búsvæða,
 - nýtingar mannsins á náttúrunni,
 - óshortima viðerna.

Að leiðarljósi

- WSSD - 2002: Net verndarsvæða á landi (2010) og í sjó
- Samningurinn um líffræðilega fjölbreytni
- BERNAR samningurinn
- Ramsar samningurinn
- Tillögur UST um svæði á NVAÆ 2003
- Náttúrumínjaskrá
- Stefnumótun stjórnvalda
 - Stofna um líffræðilega fjölbreytni
 - Sjálfbær þróun
 - Verndun og endurheimt íslenskra birkiskóga
 - Friðun viðkvæmra hafsvæða við Ísland
 - Rammaáætlun

Markmið með friðlýsingum

- Vernda tegundir, vistgerðir, viskerfi og erfðaefni
- Mynda net/kerfi verndarsvæða
- Varðveita líffræðilega fjölbreytni landsins
- Tryggja þróun íslenskrar náttúru eftir eigin lögmálum
- Varðveita sérstæðar jarðmyndanir og landslag
- Varðveita visindalega mikilvæg svæði
- Varðveita náttúruleg svæði til útivistar

28.11.2008

Þorgeir A. Þórhásson

Náttúruverndaráætlun 2009

- höfuðáhersla á plöntur og plöntusvæði
- áhersla á sjaldgæfar vistgerðir á hálendinu
- nokkrar tegundir hryggleysingja sem hafa mjög takmarkaða útbreiðslu á landinu
- net verndarsvæða til styrktar verndun líffræðilegrar fjölbreytni

28.11.2008

Þorgeir A. Þórhásson

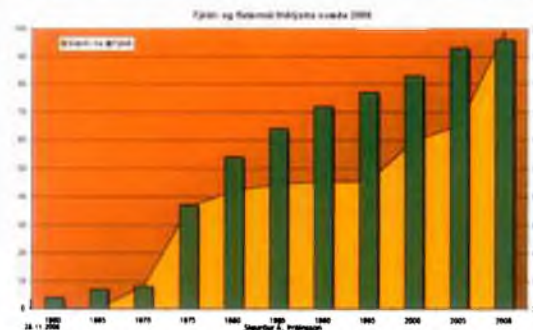
Fjöldi og stærð friðlýstra svæða

	Fjöldi	Stærð í ha.
• Þjóðgarðar	3	1.346.690
• Sérlæg	2	427.415
• Náttúruvætti	36	13.156
• Friðlönd	38	267.271
• Fólkvangar	19	42.177
• Búsvæði	2	2.172
Alls	100	2.098.881

28.11.2008

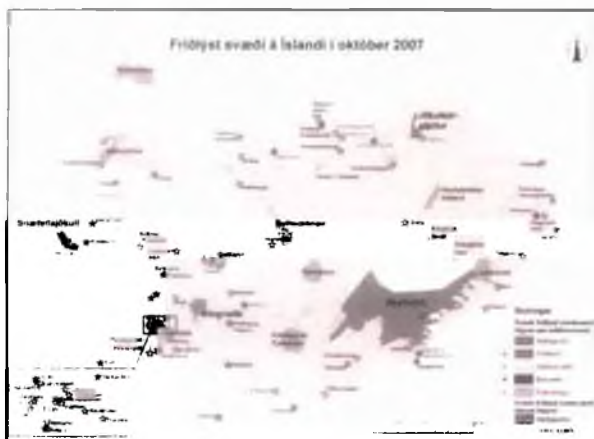
Þorgeir A. Þórhásson

Fjöldi og flatarmál friðlýstra svæða 2008

28.11.2008

Þorgeir A. Þórhásson

Plöntusvæði

- Snæfjallaströnd - Kaldalón
- Eyjólfsstaðaskógur
- Egilsstaðaskógur og Egilsstaðaklettur
- Gerpissvæðið
- Steinadalur í Suðursveit (verður hluti af Vatnajökulsþjóðgarði)

28.11.2008

Þorgeir A. Þórhásson

Vistgerðir

- Tvær vistgerðir á hálendinu friðlýstar
 - rústamýravist og breiskjúhraunavist
- Friðlýsing svæða
 - Friða Orravátnsrústir
 - Stækka friðlandið í Þjórsárverum
 - Svæði í Skaftártungum og á Síðuafretti (verða hluti af Vatnajökulsþjóðgarði)

Friðun tegunda

- 24 tegundir háplantna
- 45 tegundir mosa
- 90 tegundir fléttna
- þrjár tegundir hryggleysingja:
 - tröllasmður,
 - tjarnaklukka og
 - brekkubobbi

Háplöntur sem verða friðlýstar

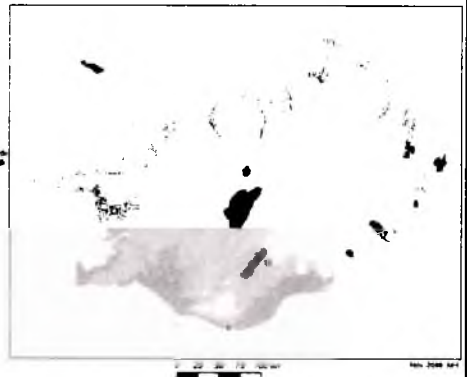

Svæði á Náttúruverndaráætlun 2009

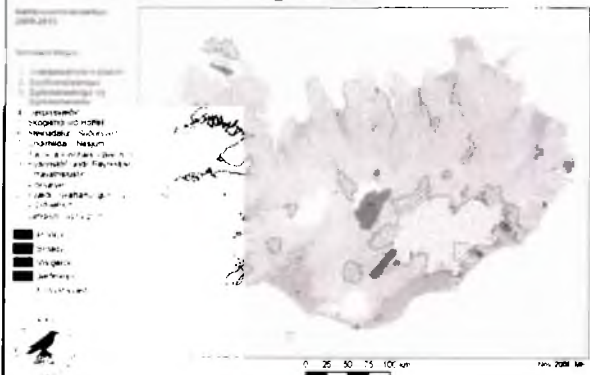
Náttúruverndaráætlun 2009-2013

Verndarsvæði

1. Svæði umhverfis fjallvegna
2. Svæði umhverfis fjallvegna
3. Svæði umhverfis fjallvegna og fjallvegna
4. Svæði umhverfis fjallvegna
5. Svæði umhverfis fjallvegna
6. Svæði umhverfis fjallvegna
7. Svæði umhverfis fjallvegna
8. Svæði umhverfis fjallvegna
9. Svæði umhverfis fjallvegna
10. Svæði umhverfis fjallvegna
11. Svæði umhverfis fjallvegna
12. Svæði umhverfis fjallvegna og fjallvegna
13. Svæði umhverfis fjallvegna og fjallvegna

Friðlýst svæði og svæði á nvæ 2009

Snæfjallaströnd

- 16.540 ha að stærð
- Verndun um 20 tegunda sjaldgæfra plantna

Staður	Stærð	Stærð	Stærð
Hlíðarvegur	16.540 ha	16.540 ha	Stærð af svæðinu Snæfjallaströnd
Hlíðarvegur	16.540 ha	16.540 ha	Stærð af svæðinu Snæfjallaströnd
Hlíðarvegur	16.540 ha	16.540 ha	Stærð af svæðinu Snæfjallaströnd

Eyjólfstaðaskógur

- Um 330 ha.
- Búsvæði fyrir um 10 sjaldgæfra fléttutegunda

Tegund	Færslafræðingur
Birkislegg	Einn af 11 fundarstöðum
Flatþumba	Einn af allmörgum fundarstöðum
Flatþumba	Einn af allmörgum fundarstöðum
	<u>Einn af fjórum fléttutegundum</u>
Djúpþumba	Einn af 14 fundarstöðum
Djúpþumba	Einn af 14 fundarstöðum
Gráttika	Einn af 11 fundarstöðum
Gráttika	Einn af 11 fundarstöðum
Harðskóli	Einn af 10 fundarstöðum
Kryppigrós	Einn af allmörgum fundarstöðum
Gullinnarp	Einn af 10 fundarstöðum

Egilsstaðaskógur

- Um 2.470 ha og 16 sjaldgæfar plöntu- og fléttu tegundir

Tegund	Færsla	Færslafræðingur
Birkislegg	Fléttu	Einn af 10 fundarstöðum
		<u>Einn fundarstöðum</u>
Færingur	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Valkortur	Fléttu	Akka af fjórum fundarstöðum
Flatþumba	Fléttu	Akka af fjórum fundarstöðum
Flatþumba	Fléttu	Einn af allmörgum fundarstöðum
Djúpþumba	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Djúpþumba	Fléttu	Akka af fjórum fundarstöðum
Gráttika	Fléttu	Einn af 10 fundarstöðum
Djúpþumba	Fléttu	Einn af 14 fundarstöðum
Gráttika	Fléttu	Tveir af 10 fundarstöðum
Gráttika	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Djúpþumba	Fléttu	Einn af 14 fundarstöðum
Kryppigrós	Fléttu	Einn af allmörgum fundarstöðum
Gullinnarp	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum

Gerpissvæðið

- Um 15.600 ha
- Fjöldmargar sjaldgæfar tegundir háplantna

Tegund	Færsla	Færslafræðingur
Harðskóli	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum og einn af fjórum fléttutegundum
Harðskóli	Fléttu	Tveir af 10 fundarstöðum

Skóglendi við Hoffell

- Um 5.100 ha
- Fjöldi sjaldgæfra plöntutegunda

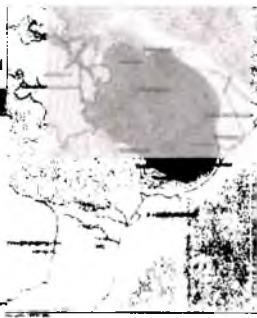
Tegund	Færsla	Færslafræðingur
Klettakur	Háplanta	Einn af fjórum fundarstöðum
Birkislegg	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Krattakur	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Flatþumba	Fléttu	Einn af allmörgum fundarstöðum
Djúpþumba	Fléttu	Einn af allmörgum fundarstöðum
Gráttika	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Harðskóli	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Gullinnarp	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum

Skóglendi í Steinadal

- Um 5.100 ha
- Fjöldi sjaldgæfra plöntutegunda, aðallega fléttu

Tegund	Færsla	Færslafræðingur
Klettakur	Háplanta	Einn af fjórum fundarstöðum
Birkislegg	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Flatþumba	Fléttu	<u>Einn fundarstöðum</u>
Flatþumba	Fléttu	Einn af allmörgum fundarstöðum
Djúpþumba	Fléttu	Einn af allmörgum fundarstöðum
Djúpþumba	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Ljósakleggi	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum
Kryppigrós	Fléttu	Einn af allmörgum fundarstöðum
Gullinnarp	Fléttu	Einn af fjórum fundarstöðum

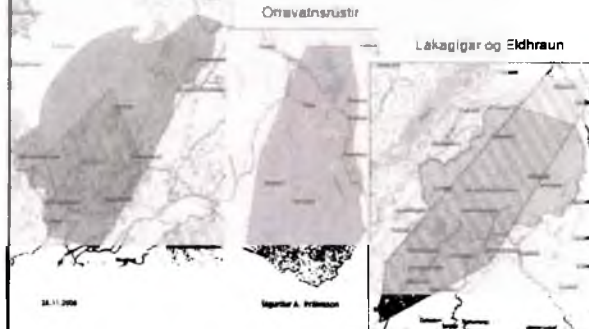

Rústamyravist og breiskjuhraunavist

Bjónsárvör

Ónsvatnsrustir

Lökagigar og Eldhraun

Dýrasvæði

- Undirhlíðar í Nesjum
- Tjarnir á Innrihálsi í Berufirði
- Hvannstöð undir Reynisfjalli

1. 2014

Veður & Þróun

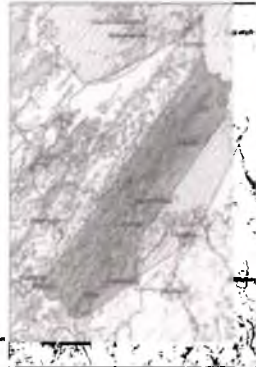
Tröllasmiður, tjarnaklukka, brekkubobbi

1. 2014

Jarðfræði og landslag - Langisjór

- Langisjór og nágrenni (verður hluti af Vatnajökulsþjóðgarði)
- Um 40.400 ha. svæði
- Langisjór, Fögrufjöll, Grænifjallgarður og hryggir vestan Langasjávar
- Mestu móbergshryggir landsins

1. 2014

Veður & Þróun

